

gd, o.a. dat ook
stijgen" moet
orden, dat niet
ezigd werd om
des Geestes te
belijk en onver-
schiet wat al te
puellust op te
en. Hier schijnt
natuurlijke wijs-
er geschiedenis
Cartesius (blz.

ser der resten
es inhoudt, dan
rkt in Jan en
het beeld Gods
bewaard blijft
geweten", d.w.z.
e (Gretjdanus,
derhoven steds
is bewaard ge-
et-zichzelf-mee-
an), het is alles
tuur" niet kon,
van een ander
weten, een met-
anders dan het
nvertieshaar ge-
is wat anders
an een geweten

atuur, of physis
wérk (137) is
h, die eenmaal
jn persoonlijk
zijn tijd" beant-
eigen hoofd ge-
oordeelen onder
aastaven: met
van zoon wets-
i is zoo vreemd
aresius de syn-
cientie) ver-
de regelen van
ren opgebouwd
en ijk voorzien
len ter hand ge-
schieft toegeaan
an prijzen, waar
Zijn geweten
het spraken
at is residu van
f zich vestigende
komt ook al niet,
r gaan ze elkaar
at ze elkaar wel
suren!

In het hart ge-
n het beeld Gods
ren. Eenig licht
anwege tyloesch
i, weerstaan. Is
zijn zichzelf
Het wetsbedrijf
met zichzelf met
t de wereld weg

natuurlijk licht?
even conscientie?
an Góð, die zijn
k al stribtelt het

ar den derden
: God conserveert
n zijn voorzonig
igsdaad van God
zooveel reeds de
ur" ons bleek te
ek in de natuur,
te natuur. Niet
e andere natuur.
natuur. Ware de
in een niet-meer
niet voltrokken
t de mensch, die
zijn bestaan aan
n „regen" zooveel
lijk verband met
r, kon ondergaan
ommunicatied
in staat, om met
e, verheerlijkte, in
de nieuwe aarde
de tafel der vol-

ordinantien, al worden de konkrete verbandingen
van 's menschen zijde ook telkens weer verbroken.

En aangezien nu deze wereld slechts in het raam der
wet kon leven en bewegen, daarom heeft God ook die
wet geen oogenblik voor afschaffing in aanmerking
laten komen. Wetsbedelingen kunnen komen en
gaan (blz. 65 v.), en verouderd verklaard worden. Maar
de wet niet. Want zij is constitutie, grondwet.

Binnen het kader van wat zij ons als Gods wil doet
kennen, moet zich bewegen zoowel de gehoorzaamheid,
als de ongehoorzaamheid, niet alleen de reformatie,
maar ook de revolutie, de Geest, in zijn alles uit Chris-
tus nemen, maar ook het Beest, in zijn den Christus
geboden tegenstand. Het kan niet zijn, dat het mensche-
lijk denken niet „religieus" bepaald zou wezen; ook de
pseudoreligie is religie, ook de ongeloofige wetenschap
heeft haar „geloof". De geschiedenis der menselijke
zonden en ketterijen moge ettelijke pogingen tot uit-
wisseling van de grenzen tusschen God en mensch doen
zien, maar dat het bij een pogen blijft, toont toch aan,
dat dezelfde mensch, die de oorspronkelijke relatie tus-
schen de eerste en de tweede tafel van wet en van gebod,
of de zuivere verhouding tusschen de eene en de andere
„partij" in het verbond radikaal wil schenden, toch
telkens weer op het twee-tal van tafelen, en op de
twee-zijdigheid van de religieuze relatie terug komt.
En de begrippen van „mijn en dijn" zijn nog nimmer
opgehouden, grondbegrippen te zijn ook voor een on-
geloofige rechts-, of maatschappij-, of staatsleer. 't Be-
grip van schuld en zonde moge aangevochten zijn, ont-
kracht, ontleidigd, toch zal de titanenworsteling, die
daarvoor noodig is, steeds weer bewijzen, dat de mensch-
heid in de voetangels en klemmen der wet gevangen
wordt, telkens weer.

Tot zoover dit gedeelte. Later dan weer, zoo we hopen,
gewoon vervolg.

K. S.

Op weg naar een Kerkelijke Statistiek¹⁾.

Reeds meer dan één auteur heeft in de afgelopen
jaren in de kolommen van dit blad gepleit voor een
kerkelijke statistiek. Het is duidelijk, dat het hier niet
gaat om een mode-artikel of om een meegaan met de
eischen des tijds. Het gaat hier om de geenszins twijfel-
achtige roeping der Kerk.

Vragen naar het getal dergenen, die zich onttrekken
aan de gemeenschap der Kerk, of van hen, die, op welke
wijze dan ook, zich aansluiten bij de Kerk, vragen naar
geboorte- en sterftecijfer, kunnen thans niet met vol-
doende nauwkeurigheid worden beantwoord. Wel geeft
het Jaarboek onze Kerken, dat jaarlijks bij den uitgever
van ons blad verschijnt, enkele cijfers, die, indien men
op hun nauwkeurigheid kon staat maken, zeer zeker
belangrijk konden worden genoemd. Doch helaas be-
antwoorden deze gegevens niet ten volle aan den eisch,
dien men aan een wetenschappelijke statistiek kan
stellen. En dat is begrijpelijk. Een Jaarboek als dit met
zijn zeer vele kerkelijke gegevens, dat voor den geringen
prijs van slechts één gulden in den handel wordt ge-
bracht, is er niet op berekend ook nog plaats te bieden
aan een uitvoerige wetenschappelijke statistiek.

Onder inachtneming van het voorgaande, dient echter
te worden opgemerkt, dat de gegevens in het Jaarboek
allereerst missen de gelijktijdigheid. Wil men h.v. weten
het totaal aantal der belijdende leden onze Kerken, dan
is het maar niet voldoende, dat iedere plaatselijke Kerk
haar gegevens inzendt, maar dan is het noodzakelijk,
dat iedere Kerk haar getallen inzendt, zooals die vast-
gesteld worden op een datum, die voor alle Kerken
dezelfde is, h.v. 1 Januari. Op 't oogenblik is dit met
de gegevens van ons Jaarboek niet het geval. De be-
treffende cijfers van het totaal-aantal van belijdende
leden en doopleden en de cijfers der belijdende leden
apart, missen dat kenmerk. En dat hierdoor de weten-
schappelijke waarde dezer getallen vermindert, zal ieder
begrijpen²⁾.

Daar komt dan nog bij, dat sommige Kerken de per
circulaire opgevraagde gegevens niet verstrekken, zoodat
de overigen zorgzame uitgever wel gedwongen is de
einde cijfers van het vorig jaar te laten overstaan. En
weer zien we de waarde dezer gegevens dalen.

En als dan h.v. de scriba van een groote-stads-kerk
de gegevens inzendt, niet volgens een nauwkeurige be-
rekening, maar volgens zijn eigen globale taxatie, dan
wordt het wel duidelijk, dat nieuwe statistische wegen
thans door onze Kerken moeten worden ingeslagen.

**

1) Dit artikel leek ons bijzonder geschikt voor het laat-
ste nummer van dit kalenderjaar.

K. S.

2) De cijfers in het Jaarboek worden aan de kerken ge-
vraagd per datum 1 October. — Uitgevers.

De Kerk moet haar eigen leden tellen, en dat moet
zij goed doen ook. Zij moet weten hoe het staat met den
afval. En niet alleen moet zij bidden voor haar be-
waring en vermeerdering, maar tevens dient zij nauw-
keurig te letten op de verhooring van dat gebod. Na-
tuurlijk zal er hier op aarde altijd ruimte blijven voor
het woordje „ongeveer". De volmaakte registratie der
bekeeringen heeft niet op aarde, maar in den hemel
plaats. Volmaakt tellen, zóó, dat ons cijfer klopt met
dat wat geschreven staat in de boeken des Allerhoogsten,
is niet mogelijk. Dat bleek reeds op den Pinkstordag,
waarvan Lukas schreef: „en er werden op dien dag
toegedaan om trent drieduizend zielen". Altijd zullen
er zijn, die wel in de Kerk, maar niet van de Kerk
zijn. Dit echter ontslaat de Kerk niet van haar taak
haar eigen geschiedenis ook op dit punt nauwkeurig
te bestudeeren.

In een Schriftbespreking over bovengenoemde mede-
deeling van Lukas schreef de hoofdredacteur van ons
blad jaren geleden reeds (9 Juni 1833) het volgende:

„En mijn Kerk.

Zal zij de continuïteit met de Pinkstertellers bewaren?
Dan moet zij enerzijds weten, dat zooveel het aan haar
ligt, haar ernstige wil is volmaakt te tellen gelijk de
Vader in den hemel telt, en niet één vergeet of voorbij
ziet. Geen ster en geen ziel. Maar anderzijds moet zij
weten, dat ook als zij deze roeping aanvaardt, het
„ongeveer" er blijven zal en hetgeen voor oogen is haar
bindt ook in het tellen.

En deze spanning, dat is de glorie en de zwakheid
van de Pinksterkerk; daarin heeft zij haar taak, haar
werk, haar bestaansrecht.

Niet Labadie, niet de volkskerk, maar de aldus in
spanning tellende Kerk, die is de Kerk van onzen Heere
Jezus Christus hier op aarde. Ze is niet in extase, en
niet in den hemel. Maar ze is van den Geest vervuld
en op aarde spreekt zij de groote werken Gods. En ze
telt en ze kan niet verder. En wat er dan verder nog
is, dat ligt voor God, en voor de anderen, die een hart
hebben, waarin slechts God kan lezen."

▼

Menige plaatselijke Kerk heeft de behoefte aan zulk
een statistisch overzicht reeds gevoeld. Telken jare wor-
den in verschillende Kerken die statistische cijfers ge-
geven, uit welke vele en belangrijke conclusies kunnen
worden getrokken. Voor een goed inzicht in de nooden
onzer Kerken is het echter noodzakelijk, dat ook een
generaal statistisch overzicht van alle Kerken wordt
gegeven.

Voor ieder, die even nadenkt, zal het daarbij duidelijk
zijn, dat wij niet kunnen volstaan met de cijfers der
doopleden en belijdende leden. Naar onze meening moe-
ten in zulk een overzicht ook verwerkt worden de
cijfers der onttrekkingen en aansluitingen, die der
vestiging en die van vertrek. Bovendien moet o.i. een
onderzoek worden ingesteld naar het geboortecijfer en
sterftecijfer. Tenslotte dient ook vastgesteld te worden
het aantal huwelijken, dat kerkelijk werd bevestigd,
terwijl daarbij onderscheid moet worden gemaakt tus-
schen gemengde en niet-gemengde huwelijken.

Zulk een statistiek dient den datum van 1 Januari als
uitgangspunt te nemen. Deze datum komt overeen met
vele statistieken van plaatselijke Kerken. Daarbij heeft
dit tijdstip het voordeel, dat de publicaties, die van
regeeringswege plaats hebben („Loop der bevolking"),
allen omspannen een tijdperk van 1 Januari—31 Decem-
ber. Het geboortecijfer h.v. der Kerken kan dan op doel-
treffende wijze vergeleken worden met het landscijfer.
En zoo zouden in verschillend opzicht de landscijfers
vergeleken kunnen worden met de kerkelijke gegevens.
De cijfers der plaatselijke Kerken kunnen dan gesteld
worden naast die der burgerlijke gemeenten.

Wij moeten dus zien te komen tot een tabellarisch
overzicht, waarin iedere plaatselijke Kerk haar vaste
plaats heeft. Zulk een overzicht heeft blijvende waarde.
Immers over twintig jaar zullen de cijfers van dit jaar
nog steeds hun waarde hebben. Vragen als: ging het
geboortecijfer regelmatig vooruit, nam het aantal huwe-
lijken toe, hoe staat het met de onttrekkingen aan de
gemeenschap der Kerk, enz., kunnen dan beantwoord
worden met verwijzing naar deze tabellen. Lijnen, welker
bestaan vroeger slechts gegist kon worden en die nie-
mand duidelijk kon waarnemen, worden dan op scherpe
wijze zichtbaar. Een statistiek van één jaar is reeds
van belang voor de beoordeeling der huidige constellatie,
een statistiek, die tientallen jaren wordt bijgehouden,
toont een historischen ontwikkelingsgang, die kan be-
droeven of verblijden, en in elk geval van niet te onder-
schatten betekenis is.

Het is dus te hopen, dat de aanstaande synode maat-
regelen zal nemen om te komen tot een doeltreffende
en nauwkeurige statistiek, opgebouwd in overeenstem-

ming met de eischen der wetenschap en de roeping van
onze Kerken.

Wordt naar het hieronder gegeven model, waarvan
het auteursrecht uitdrukkelijk wordt voorbehouden, een
statistiek ingericht, zoo meenen wij, dat aan den eisch
om goed te tellen, zooveel mogelijk is voldaan.

A. M. L.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

Zooals ik verleden week reeds mededeelde, werden
me nog enkele giften in uitzicht gesteld, vóór ik de
verantwoording van toen afslot. Deze inmiddels in-
gekomen bijdragen tegelijk met andere vermeldende,
moge ik thans als ontvangen voor hulp opleiding predi-
kant Argentinië noteeren:

f 250 voor „student uit Z.-Amerika" van N.N. te Kapelle-
Biezelinge (die ook andere bijdragen zond, elders verantwoord);
f 150 van W. G. te Zw.; f 10— van H. M. M. W. te A.;
f 5— van de C. v. R. te W.; f 250 van N. N. te De Lier;
f 10— van J. V. te U.; f 250 van C. v. D. te B.; f 1— van
J. W. R. te B. („2e gift ter vergroting reisvrugde").

Samen derhalve f 35,—.

Vriendelijk dank.

K. SCHILDER. Giro 127278.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (XVL)

168. *Waarom is 't ongeoorloofd God door beelden te dienen?*

Omdat het geen schapeel, maar alléén Gode toekomt,
den vorm van den Godsdienst (eeredienst) en teekenen
(getuigenissen) van de Goddelijke tegenwoordigheid in
te stellen²⁾.

God echter anders voor te stellen dan Hij is, is juist
een zware belediging van Hem.

169. *Waarom verbiedt God niet slechts het dienen,
maar ook het maken van zulke beelden?*

Opdat wij, door het hebben van zulke beelden, die
hetzij gelegenheid hetzij aanleiding tot afgoderij kunnen
zijn, niet schijnen met de afgodendienaars in te stem-
men, of door het geven van aanleiding tot zondigen aan
wie ook, God niet verzoeken.

170. *Spreekt dit gebod dan alléén van de beelden?*
Niet slechts van deze, maar van allen eeredienst³⁾,
die door menschen uitgedacht is.

171. *Waarom heeft God een bedreiging⁴⁾ en belofte
aan dit gebod toegevoegd?*

Opdat Hij ons van de afgoderij, als van één der groot-
ste zonden, des te krachtiger zou afschrikken.

172. *Waarom noemt God Zich de Sterke?⁵⁾*
Opdat wij Zijn macht om te wreken zouden duchten.

173. *Waarom noemt Hij Zich IJveraar?*
Omdat Hij nooit ongestraft kan toelaten (wegens de
grootte van deze misdaad), dat Zijn eer ook aan anderen
gegeven wordt.

174. *Waarom bedreigt Hij ook de nakomelingen der
zondaren met straf?*

Ten eerste, om de grootte van de zonde aan te wijzen,
die niet alleen straffen brengt over hen, door wie ze
volvoerd wordt, maar ook over hun nakomelingschap,
indien God wil handelen naar de gestrengheid van Zijn
gerechtigheid.

Ten tweede, opdat de menschen, althans uit vrees
voor (Gods straf over) het nageslacht, zich van de zonden
zouden onthouden.

175. *Maar laat dan de gerechtigheid Gods toe, dat de
nakomelingen gestraft worden wegens de zonden der
ouders?*

Geheel en al; want wij zijn zóó verdorven van natuur,
dat, tenzij God met bijzondere barmhartigheid naar ons
omziet, wij allen in de zonden van onze ouders vol-
harden zouden.

176. *Waarom belooft de Heere, dat Hij weldoen zal
aan het nageslacht der vromen?*

Ten eerste, om de grootte van Zijn barmhartigheid
jegens de vromen uit te drukken, waardoor Hij niet
slechts aan hen, maar ook aan hun nakomelingschap
weldoeft; evenals of Hij ons te meer wil opwekken tot
dankbaarheid en ijver voor Zijn eer.

Ten tweede, opdat Hij ons, door het toegezegde geluk
onzer nakomelingen, zou winnen voor de vroomheid.

R.

G. B.

3) Cultus divini formam et praesentiae divinae testimonia
instituit.

4) De omni cultu Dei.

5) Communicationem: mededeeling (hier: van bedreigenden
aard).

Of moet hier misschien in plaats van communicationem
gelezen worden comminationem (= bedreiging), welk woord ook
in vraag 184 gebruikt wordt? Dan zouden wij met een druk-
fout te doen hebben.

Ursinus behandelt in zijn Catechismus major dus wel de
Sanctie der wet, evenals Calvijn daaraan een geheele Zondags-
afdeeling (XXIV) wijdt in zijn Catech. Genevensis. Onze
Heidelb. Catech. behandelt de Sanctie der Wet niet.

6) Quare se fortem nominat? Vgl. antwoord 163, waar
Ursinus spreekt van God als Sterke IJveraar. Cf. El quano.
Exod. 20:5.

1 Januari 1937 — 31 Dec. 1937	Aantal leden 1 Jan. 1938				Aant. gedoopte kinderen	Openbare belijdenis des geloofs			Ingekomen met attestatie				Vertrokken met attestatie				Sterfgevallen				Bij de Kerk zich aangesloten				Aan de gemeensch. der Kerk zich onttrokken				Werkelijke vermeerdering			Kerkelijk bev. huwelijken		
	Doopst.	Belijd. leden		Totaal		Aant. gedoopte kinderen	M	V	Totaal	Doopst.	Belijd. leden		Totaal	Doopst.	Belijd. leden		Totaal	Doopst.	Belijd. leden		Totaal	Doopst.	Belijd. leden		Totaal	Doopst.	Belijd. leden		Totaal	Normaal	Gemengd	Totaal		
		M	V								M	V			M	V			M	V			M	V			M	V					M	V
Haarlem. . .	2136	1119	1156	4411	122	41	45	86	134	80	129	343	150	66	122	338	4	15	18	37	4	7	6	17	2	2	3	7	18	45	37	100		
Ganseren . .	215	67	86	368	3	3	4	7	1	1	3	5	2	0	1	3	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	5	5	6	6		
Zeist . . .	1288	605	1087	2980	50	21	33	54	165	67	118	350	101	38	90	229	1	17	10	28	6	4	5	15	2	1	1	4	63	36	55	154		

od het geschape
usch niet speciaal
Neen, neen, om
schiedenis duren,
van zijn gepne-
met behoud hun-
k de natuur zelve:
oud en jong, van
esten, van vrouwen
v dijn, van intru-
kking daaruit in
tij. Krachtens deze
lijft de hemel nog
verhanden als